2026-11-26

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

# Remissyttrande över *Slutredovisning av tilläggsuppdraget om stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri i brottsförebyggande syfte* (Ds 2026:18)

## Diarienummer S2026/01742

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har tagit del av *Slutredovisning av tilläggsuppdraget om stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri i brottsförebyggande syfte* (Ds 2026:18) och lämnar i detta remissvar våra synpunkter med utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Allmänna Barnhuset har valt att lämna synpunkter på de förslag och bedömningar som särskilt berör Allmänna Barnhusets verksamhet och temaområden. Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar delegationens bedömningar och tillstyrker förslagen i avsnitt 12.2–12.5 med de kompletterande synpunkter som lämnas nedan.

### Sammanfattning

Allmänna Barnhuset välkomnar delegationens arbete och ser positivt på ambitionen att förbättra förutsättningarna för att barn och unga med sammansatta behov ska få samordnade insatser från socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Det är särskilt värdefullt ur ett förebyggande perspektiv att delegationen uppmärksammar primärvårdens och habiliteringens betydelse och behovet av tydligare ansvarsfördelning mellan berörda verksamheter.

Allmänna Barnhuset vill samtidigt framhålla möjligheten att de föreslagna åtgärderna kan få betydelse för en bredare grupp barn än den som omfattas av delegationens tilläggsuppdrag. Barn som lever med våld, omsorgsbrister, psykisk ohälsa i familjen eller andra svåra uppväxtförhållanden kan ha omfattande stödbehov långt innan de själva uppvisar normbrytande beteende eller riskerar att involveras i kriminalitet.

Utifrån Allmänna Barnhusets sakkunskap om barns våldsutsatthet, barns rättigheter och tidiga stödinsatser vill Allmänna Barnhuset särskilt betona betydelsen av att:

- det förebyggande arbetet utgår från barnets hela livssituation och uppmärksammar behov av stöd innan problemen blivit omfattande

**Stiftelsen Allmänna Barnhuset**
Döbelnsgatan 50
113 52 Stockholm
Org.nr: 802000-1072

Tel: +46 8 679 60 78
Fax: +468 611 38 41
info@allmannabarnhuset.se
www.allmannabarnhuset.se

- kunskapsstöd och samverkansstrukturer utformas så att även barn som ännu inte identifierats vara i riskzon för kriminalitet kan komma i fråga för tidiga insatser
- barns möjligheter att få tillgång till stöd och vård särskilt uppmärksammas när vårdnadshavare har begränsade möjligheter att medverka eller inte lämnar sitt samtycke
- barn och unga ges möjlighet till fortsatt delaktighet i utveckling, genomförande och uppföljning av de föreslagna åtgärderna, med särskild hänsyn till barn som riskerar att ha svårare att komma till tals, exempelvis barn med funktionsnedsättningar eller kommunikationssvårigheter.

Allmänna Barnhuset välkomnar att delegationen har tagit till vara barns och ungas erfarenheter under utredningsarbetet och ser ett stort värde i att bygga vidare på detta i det fortsatta arbetet.

Allmänna Barnhuset bedömer att dessa perspektiv kan bidra till att stärka förslagens långsiktiga förebyggande betydelse och främja en mer jämlik tillgång till stöd och vård för barn och unga.

### 12.2 Ett nationellt kunskapsstöd till regioner och kommuner samt lättillgängliga kunskapshöjande insatser

**Bedömning:** Ett nationellt kunskapsstöd bör tas fram i syfte att förbättra kunskapen inom regioner och kommuner om uppdrag och ansvarsområden kring barn och unga som är i eller på väg in i kriminalitet och som uppvisar psykisk ohälsa.

**Förslag:** Regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram, sprida och implementera ett sådant kunskapsstöd. Socialstyrelsen bör också ges i uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser utifrån kunskapsstödet.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar delegationens bedömning och tillstyrker förslaget. Allmänna Barnhuset ser positivt på förslaget om ett nationellt kunskapsstöd som tydliggör berörda verksamheters uppdrag och ansvarsområden och därigenom stärker förutsättningarna för tidiga och samordnade insatser.

Allmänna Barnhuset vill särskilt framhålla betydelsen av att kunskapsstödet omfattar hela kedjan från tidig upptäckt till stöd, vård och behandling. Det är positivt att primärvårdens roll uppmärksammas. För att stärka det förebyggande arbetet behöver även samverkan med skola, elevhälsa, habilitering och verksamheter som ger insatser enligt LSS tydliggöras.

En viktig del av kunskapsstödet bör vara kunskap om sambandet mellan våldsutsatthet, psykisk ohälsa och andra svårigheter under uppväxten. Stiftelsen Allmänna Barnhusets nationella kartläggning Våld mot barn 2022 1visar att våldsutsatthet är vanligt förekommande och att vissa grupper av barn är särskilt utsatta (Jernbro & Landberg, 2023). Barn som uppvisar normbrytande

[1] RAPPORT_Vald_mot_barn_2022_WEBB.pdf

**Stiftelsen Allmänna Barnhuset**
Döbelnsgatan 50
113 52 Stockholm
Org.nr: 802000-1072

Tel: +46 8 679 60 78
Fax: +468 611 38 41
info@allmannabarnhuset.se
www.allmannabarnhuset.se

beteende kan samtidigt själva vara utsatta för våld, hot eller exploatering. Det är därför angeläget att professionella ges stöd i att uppmärksamma barnets hela livssituation och inte enbart de symtom eller beteenden som föranleder kontakten.

Allmänna Barnhuset ser också ett värde i att kunskapsstödet får en bredare användning än för den aktuella målgruppen. Barn som lever under svåra uppväxtförhållanden kan ha behov av samordnat stöd även när någon risk för kriminalitet inte har identifierats. Genom att utforma kunskapsstödet så att det också kan användas i det tidiga förebyggande arbetet kan förslaget komma fler barn till del.

Allmänna Barnhuset vill vidare uppmärksamma att verksamheter med liknande uppdrag benämns och organiseras på olika sätt över landet. Det kan skapa otydlighet för såväl professionella som barn och vårdnadshavare. Ett nationellt kunskapsstöd kan därför med fördel bidra till gemensamma beskrivningar av funktioner och ansvar, samtidigt som utrymme finns för lokala organisatoriska lösningar.

### 12.3 Inrätta en professionsstödjande konsultationsfunktion i samtliga regioner för rådgivning och hänvisning avseende psykisk ohälsa hos barn och unga

**Bedömning:** Regionerna bör inrätta en centralt placerad konsultationsfunktion i samtliga regioner med syfte att ge bl.a. socialtjänsten, elevhälsan och primärvården rådgivning över telefon kring psykisk ohälsa hos barn och unga i målgruppen. Konsultationsfunktionen bör möjliggöra enklare kontaktvägar in till regionen samt kunna bedöma och remittera vidare barn och unga till rätt vårdnivå. Konsultationsfunktionen bör bemannas av personal som har kunskap om barn och unga som är i eller riskerar att hamna i kriminalitet och som uppvisar psykisk ohälsa. Det bör inom funktionen finnas rutiner för hur våldsutsatthet kan identifieras.

**Förslag:** Regeringen bör fördela stimulansmedel till regionerna för att inrätta eller utveckla konsultativt stöd riktat till bl.a. socialtjänsten, elevhälsan, primärvården och vuxenpsykiatrin. Regeringen bör även ge Socialstyrelsen i uppdrag att stödja regionerna i genomförandet och uppföljningen av det konsultativa stödet.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar delegationens bedömning och tillstyrker förslaget. Allmänna Barnhuset ser positivt på förslaget att inrätta en professionsstödjande konsultationsfunktion i samtliga regioner och att denna kan utvecklas inom befintliga strukturer, exempelvis En väg in. En mer tillgänglig väg till rådgivning och bedömning kan underlätta för professionella att tidigt uppmärksamma barns behov och bidra till att barn får kontakt med rätt verksamhet.

Allmänna Barnhuset vill särskilt betona värdet av att konsultationsfunktionen kan användas även när det ännu inte är klarlagt vilken typ av stöd eller vård barnet behöver. Många barn har en sammansatt problematik där psykisk ohälsa, social utsatthet och svårigheter i familjen samverkar. Det är inte alltid möjligt att på förhand avgöra vilken verksamhet som bör ha huvudansvaret.

**Stiftelsen Allmänna Barnhuset**
Döbelnsgatan 50
113 52 Stockholm
Org.nr: 802000-1072

Tel: +46 8 679 60 78
Fax: +468 611 38 41
info@allmannabarnhuset.se
www.allmannabarnhuset.se

För att konsultationsfunktionen ska få avsedd betydelse behöver den därför ha god kunskap om och etablerade kontaktvägar till såväl primärvård och BUP som habilitering och relevanta kommunala verksamheter.

En fråga som Allmänna Barnhuset särskilt vill lyfta är övergången från rådgivning till faktisk hjälp. För barn och familjer med en komplex livssituation kan det vara svårt att själva samordna kontakter mellan olika verksamheter. Det är därför angeläget att konsultationsfunktionen bidrar till tydliga överlämningar och att det framgår vem som ansvarar för fortsatt kontakt och uppföljning.

Allmänna Barnhuset vill även uppmärksamma situationer där vårdnadshavare inte samtycker till att barnet får stöd eller vård, eller har begränsade möjligheter att medverka till att barnets behov tillgodoses. Det kan exempelvis handla om vårdnadshavare med egen psykisk ohälsa, beroendeproblematik eller andra omfattande svårigheter. Barnets möjlighet att få hjälp behöver då särskilt uppmärksammas.

Allmänna Barnhuset ser därför ett behov av att det nationella kunskapsstödet och konsultationsfunktionen ger praktisk vägledning om vilka handlingsmöjligheter som finns när vårdnadshavares samtycke saknas eller när vårdnadshavare inte förmår upprätthålla nödvändiga kontakter. Detta skulle kunna bidra till en mer likvärdig tillämpning av befintliga bestämmelser och minska risken för att barn går miste om stöd.

Allmänna Barnhuset vill slutligen framhålla vikten av att de föreslagna stimulansmedlen följs av förutsättningar för långsiktighet. För att konsultationsfunktionen ska kunna bidra till varaktiga förbättringar behöver den vara en etablerad och tillgänglig del av regionernas arbete. Uppföljningen bör särskilt belysa om konsultationerna leder till att barn får rätt stöd och vård i rätt tid.

### 12.4 Vidareutveckla samverkansformen SSPF samt utveckla, sprida, förvalta och följa upp arbetet med SSPF och SIG

**Bedömning:** Samverkansformen SSPF bör vidareutvecklas genom att vid behov inkludera regionen (R).

**Förslag:** Regeringen bör ge Socialstyrelsen och Brå i uppdrag att ta fram en vägledning och rekommendationer för hur och när det bedöms lämpligt att regionen deltar i SSPF. Socialstyrelsen och Brå bör ges i uppdrag att långsiktigt ansvara för att utveckla, sprida, förvalta och följa upp arbetet med SSPF och SIG. Myndigheterna bör också ges i uppdrag att sprida lärdomar av BUP ANB i region Stockholm och liknande verksamheter.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar delegationens bedömning och tillstyrker förslagen.

**Stiftelsen Allmänna Barnhuset**
Döbelnsgatan 50
113 52 Stockholm
Org.nr: 802000-1072

Tel: +46 8 679 60 78
Fax: +468 611 38 41
info@allmannabarnhuset.se
www.allmannabarnhuset.se

Allmänna Barnhuset delar delegationens uppfattning att regionens medverkan behöver utgå från barnets individuella behov, men anser att regionens deltagande som utgångspunkt bör ingå i samverkansformen SSPF. Beroende på barnets situation kan det vara primärvård, BUP eller habilitering som har den kompetens som behövs. Det är därför värdefullt att vägledningen tydliggör hur och när olika verksamheter bör involveras.

Delegationens underlag visar att fungerande samverkan kräver tydlig ansvarsfördelning, resurser och långsiktiga organisatoriska förutsättningar. Allmänna Barnhuset vill särskilt framhålla betydelsen av att samverkan inte blir beroende av enskilda medarbetares engagemang eller personliga kontakter.

Det är också angeläget att utvecklingen av SSPF och SIG samordnas med andra befintliga samverkansstrukturer, exempelvis Bob och SIP. Allmänna Barnhuset ser ett värde i att i första hand vidareutveckla fungerande strukturer och tydliggöra hur olika samverkansformer kompletterar varandra, snarare än att skapa parallella processer.

Allmänna Barnhuset ser ett värde i att vägledningen för SSPF och SIG även omfattar hur barns behov av skydd och stöd vid egen våldsutsatthet kan tillgodoses inom ramen för samverkan. Barn som är involverade i kriminalitet kan samtidigt vara utsatta för våld, hot och exploatering. Det är därför viktigt att samverkansformerna ger utrymme för både brottsförebyggande insatser och åtgärder som syftar till att tillgodose barnets rätt till skydd, stöd och vård.

Allmänna Barnhuset välkomnar även förslaget att sprida lärdomar från BUP ANB i Region Stockholm och liknande verksamheter. Erfarenheter av tillgängliga och flexibla arbetssätt kan vara värdefulla för utvecklingen av samverkan även för andra grupper av barn med sammansatta stödbehov.

### 12.5 Utveckla och verksamhetsanpassa arbetet med individbaserad systematisk uppföljning för SSPF och SIG

**Förslag: Regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att vidareutveckla arbetet med individbaserad systematisk uppföljning (ISU) för SSPF och SIG och att stödja kommuner som vill implementera ISU.**

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget. Allmänna Barnhuset ser positivt på att Socialstyrelsen föreslås få i uppdrag att vidareutveckla individbaserad systematisk uppföljning (ISU) för SSPF och SIG samt stödja kommunerna i implementeringen.

Systematisk uppföljning är en viktig förutsättning för att utveckla kunskap om barns behov, vilka insatser som erbjuds och vilka resultat dessa leder till.

**Stiftelsen Allmänna Barnhuset**
Döbelnsgatan 50
113 52 Stockholm
Org.nr: 802000-1072

Tel: +46 8 679 60 78
Fax: +468 611 38 41
info@allmannabarnhuset.se
www.allmannabarnhuset.se

Allmänna Barnhuset vill särskilt framhålla betydelsen av att uppföljningen inte enbart omfattar genomförda insatser och samverkansaktiviteter, utan också synliggör de behov som inte har kunnat mötas. Det kan exempelvis handla om barn som inte får tillgång till vård, insatser som fördröjs eller kontakter som avbryts vid placering eller byte av verksamhet.

Uppföljningen behöver också bidra till kunskap om huruvida barn med liknande behov får likvärdigt stöd i olika delar av landet och om vissa grupper av barn har svårare att få tillgång till insatser.

Allmänna Barnhuset ser ett särskilt värde i att barns och ungas egna upplevelser av tillgänglighet, delaktighet och stödets betydelse ingår i den individbaserade systematiska uppföljningen. Detta kan tillföra kunskap som inte alltid framgår av verksamheternas dokumentation. Uppföljningen bör ytterst utgå från vilka resultat samverkan leder till för barnen, inte enbart hur samverkan organiseras och genomförs.

Allmänna Barnhuset ser också ett värde i att uppdraget omfattar stöd för gemensamma definitioner och jämförbara uppgifter, oavsett vilka tekniska system som kommunerna använder.

### 13.5 Konsekvenser av förslagen utifrån ett barnrättsperspektiv

| **Bedömning: Förslagen förväntas ge positiv effekt för barn och unga.** |
|---|

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar delegationens bedömning att förslagen förväntas ge positiva effekter för barn och unga.

Allmänna Barnhuset ser ett värde i att den fortsatta barnrättsliga analysen särskilt uppmärksammar de barn som riskerar att inte nås av de föreslagna insatserna. Det gäller exempelvis barn med funktionsnedsättningar, barn som lever med våld eller andra allvarliga svårigheter i hemmet samt barn vars vårdnadshavare har begränsade möjligheter att medverka till att barnets behov av stöd och vård tillgodoses.

Allmänna Barnhuset bedömer att förslagen, genom att även ta till vara möjligheterna till tidig upptäckt och stöd, kan få betydelse för ett bredare förebyggande arbete.

I beredningen av remissen har Bonnie Friedh och Amanda Nåtman deltagit.

2026-11-24

Beatrice Ask
Ordförande

Susanne Björk
Tf. generalsekreterare

**Stiftelsen Allmänna Barnhuset**
Döbelnsgatan 50
113 52 Stockholm
Org.nr: 802000-1072

Tel: +46 8 679 60 78
Fax: +468 611 38 41
info@allmannabarnhuset.se
www.allmannabarnhuset.se